 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2021-2022
	Grup Treball de Drogodependències	2 de maig de 2022
		16:30h – 18:00h

Resum sessió grup de treball de Drogodependències

Dia: 2 de maig

Hora: 16:30 a 18:00

Lloc: C/València 344, entresol – espai 2

Ordre del dia:

- Presentació a càrrec de Montserrat Bartrolí, cap de servei del SEPAD - DIPROMS i ASPB
- Precs i preguntes
- Debat i reflexions
- Conclusions

Assistents

Anna Altabàs	Fundació Àmbit Prevenció
Yolanda Álvarez	Col·legi de Treball Social de Catalunya
Montse Bartrolí	Agència de Salut Pública de Barcelona
Francisco Blázquez	Associació ALEJOP
Rafael Clua	VeusRaval
Maria Dalmau	Línia Verda
Francina Fonseca	Societat Catalana Psiquiatria Salut Mental Fundació Acadèmia de les Ciències
Esther Gonell	Fundació privada Esportsalus
Víctor Martí	Institut Genus
Miquel Monràs	Col·legi de Psicologia de Catalunya
Maribel Pasarín	Agència de salut Pública de Barcelona
Felisa Pérez	Federació Catalana de drogodependències
Lídia Pitarch	Guàrdia Urbana
Rosa Suarez	Centre d'Estudis sobre Promoció de la Salut
Cristina Vidal	Projecte Home Catalunya
Gina Grifoll	Secretaria tècnica CMBS

S'excusen

Manu Izquierdo	Representant de la Fundació Salut i Comunitat
Carme Carrera	Tècnica Departament de Participació Social
Guillaume Dumont	VeusRaval
Sandra Escapa	Regidora Infància i Joventut
Leticia Esporin	Representant Consell rector IMPD
Isabel Ribas	FUNDESPLAI
Oriol Romaní	Coordinador Grup de Treball Drogodependències
Josep Rovira	Coordinador Grup de Treball Drogodependències

Resum de la sessió

Comença la sessió amb la intervenció de la Montserrat Bartrolí, agraïnt la invitació per part del grup de treball, per parlar sobre l'impacte de la covid en l'atenció a persones amb drogodependència. Planteja fer una explicació del document (que posteriorment es farà arribar als membres del grup), i convida als assistents a debatre i intercanviar idees a partir de la informació compartida.

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2021-2022
	Grup Treball de Drogodependències	2 de maig de 2022
		16:30h – 18:00h

El març del 2020 l'Observatori Europeu de Drogues, fa un informe sobre les persones que consumeixen drogues, i ja alertava que aquestes persones, estaven en risc, i tenien aspectes específics que s'havien d'atendre. L'aparició de la covid, porta unes conseqüències en diferents àmbits, que agreuja la situació d'aquest sector de la població:

-Si hi ha problemes crònics, i es combina amb un contagi de covid, existeix un risc molt elevat de desenvolupar malalties greus.

-Si es redueixen serveis, accessibilitat pot passar que, com a efecte col·lateral, es comparteixi material, augmentant el risc de contagi.

-Existeix la possibilitat que hi hagi un major risc de sobredosi.

-Cal qüestionar-se com es gestiona la distribució dels espais públics i els espais REDAN, i quin impacte pot tenir si es tanquen els serveis o es limita l'accessibilitat.

Es va veure necessari garantir la continuïtat i sostenibilitat de l'atenció a aquestes persones, adaptant-se a les mesures establertes per la pandèmia, buscant alternatives per cobrir les necessitats i atendre'ls en uns moments tant complicats a causa de la pandèmia.

En aquest sentit, el Consell Municipal de Benestar Social, el juny del mateix any, també va publicar el document "Polítiques socials municipals davant l'impacte de la covid-19" on hi ha un apartat d'atenció a les drogodependències que contempla mantenir el model de referència d'atenció en la xarxa de Barcelona, que fa una atenció integral (integra tractament i reducció de danys).

El maig del 2020, l'Observatori fa un altre informe on manifesta una reducció en l'accés als recursos, tractament i reducció de danys. També es detecta una disminució en els inicis de tractament i s'incrementa la petició del servei REDAN. Els centres, s'intenten adaptar i innovar davant de la situació, per mirar de donar una resposta ràpida, amb la telemedicina (fent visites online o telefònicament), els tractaments substitutius, evitant desplaçaments, i fent provisió de material REDAN.

A l'octubre, torna a fer una actualització de quina és la situació a nivell europeu, destacant: el funcionament dels serveis, amb aforament limitat; posa en valor la capacitat d'adaptació per part dels serveis per tal de buscar opcions; el manteniment de la flexibilització; i posa en relleu la dificultat per accedir a la telemedicina per part d'alguns pacients.

A Espanya van fer un estudi i van veure que la majoria havia adaptat horaris i serveis, però alguns havien tancat. Això es reflecteix en la disminució de les persones usuàries i dels cribatges de malalties infeccioses. Les morts per sobredosi, s'incrementen un cop finalitzat l'estat d'alarma.

A Barcelona, tots els CAS van fer plans de contingència, adaptant-los a les diferents fases del confinament: desdoblament dels equips en els horaris d'atenció; adaptació dels espais; compliment de les mesures establertes en relació amb el contagi de la covid. Es va mantenir l'atenció presencial de crisi, i les primeres visites que es consideraven urgents. Es van suspendre temporalment les analítiques d'orina i sang i es va promoure la mesura de manteniment amb agonistes opiàcics, mantenint l'intercanvi de xeringues i els espais de consum.

Dins de l'òrgan de salut mental i addiccions es van identificar oportunitats: el fet d'implementar una prestació telemàtica, implicava la formació dels professionals; valorar noves accions terapèutiques; major i millor coordinació amb l'atenció primària; millor coordinació dels CAS amb moltes iniciatives de prevenció a nivell comunitari; nou centre d'acollida per a les persones amb consum actiu que viuen al carrer (el confinament obligatori, va ser l'impuls definitiu perquè el centre es posés en marxa), i on es va posar en marxa el programa de reducció de danys de l'alcohol; ampliació de l'àrea d'atenció de la unitat mòbil del consum de metadona.

Com a punts crítics, es fa esment a diferents factors: capacitat limitada per falta de recursos a l'hora d'oferir l'atenció telemàtica, i limitació en l'ús d'aquests recursos per part dels professionals i els pacients,

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2021-2022
	Grup Treball de Drogodependències	2 de maig de 2022
		16:30h – 18:00h

que no estaven habituats a aquest format; necessitat de reduir les barreres d'accés als serveis, flexibilitzant alguns requisits per entrar a la xarxa de serveis; tancament de recursos a l'estiu; càrrega psíquica per part dels professionals; desigualtats de les persones que no podien accedir a l'atenció telemàtica; manca de recursos en l'atenció domiciliària; multiplicació de les complexitats en molts pacients; disposar del material necessari, al principi de la pandèmia; increment de la vulnerabilitat de la població, hi havia més demanda per accedir a menjadors socials i necessitat d'aliments. A nivell municipal, es veu una elevada capacitat d'adaptació dels recursos d'atenció a les drogodependències. Aquesta situació en la pandèmia, ha generat nous recursos i programes que cal mantenir; s'han generat noves estratègies; els indicadors van retornant lentament a la situació pre-pandèmica, però cal veure com evoluciona; increment en la complexitat de les persones ateses, i definir com es dona resposta a aquest patró; esgotament per part dels professionals, que no han tingut suport emocional i l'espai per recuperar-se, caldrà veure quines conseqüències té; es veu imprescindible la necessitat de treballar amb una clara perspectiva de gènere, prioritzant a les dones, especialment les que es troben sense llar. Des de l'ASPB de recursos, queda palès com una de les prioritats, disminuir les barreres al màxim.

Debat

-El fet d'atendre virtualment, en alguns casos ha anat bé per una qüestió geogràfica per no haver-se de desplaçar, i ha estat la manera de no perdre el contacte i continuar treballant, però malgrat això, per part dels pacients, preval la preferència de l'atenció presencial. Tothom va buscar estratègies per adaptar-se a la nova situació, però la sensació d'accessibilitat es va donar des dels CAS.

-Es manifesta la importància del tema de l'alimentació, sobre tots en els primers dies del confinament, ja que molts menjadors municipals estaven tancats i es va haver de treballar en xarxa amb altres entitats i trobar la manera de cobrir aquesta necessitat, encara que fos un cop al dia. Això va provocar un estrès als professionals que van estar en actiu, cobrint aquesta necessitat. També cal tenir en compte que les eines amb què es treballava no eren suficients en relació amb el volum de feina, i l'accessibilitat d'algunes persones drogodependents es veia minvada per la manca de dispositius per contactar amb els serveis. Cal ressaltar l'organització de la comunitat en diferents territoris amb la creació de xarxes de suport, que va sorgir de manera espontània per cobrir les necessitats de la població més vulnerable.

Van haver-hi serveis destinats a les famílies que es van tancar. En aquest sentit, les famílies que havien iniciat un tractament, van ser les que més ho van patir, i és a aquestes a les que es va procurar donar l'atenció.

Actualment, amb el retorn de la normalitat, s'està recuperant el treball amb les famílies i els malalts, però encara hi ha molts tràmits que s'han de fer per internet, i no tothom té accés ni la formació necessària per fer-ho, per el que la presencialitat és primordial.

-La bretxa digital està present en tots els àmbits. Es treballa amb població vulnerable, on el contacte presencial és bàsic, perquè és el que crea el vincle.

-Es demana si hi ha dades de la repercussió que ha tingut en aquest sector de població a nivell de salut. Quines conseqüències hi ha hagut per la reducció de serveis.

Resposta-En salut en general sí que s'ha recollit l'impacte de la covid en altres problemes de salut, però concretament amb persones drogodependents, hi ha dades, però encara no s'han escrutat, no obstant això, el que sí que està clar, és que els cribratges havien disminuït. La salut mental ha empitjorat, cal fer una anàlisi més definida. No hi ha dades de suïcidis, però sí de sobredosis, i no hi ha hagut augment en aquest sentit, cal veure si existeix relació, s'està mirant.

-Es posa de manifest les persones sense llar, que durant el temps de confinament, s'havien trobat molt còmodes i regulades, sense gaires conflictes, i un cop aixecada l'alerta, van tornar a ser desplaçats per la societat i a generar conflictes. Aquest estiu, amb les fronteres obertes, caldrà veure quin volum de

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2021-2022
	Grup Treball de Drogodependències	2 de maig de 2022
		16:30h – 18:00h

drogodependents es detecten.

-A nivell professional, en alguns serveis d'atenció a persones drogodependents, hi ha hagut pors i baixes que en molts casos no han estat cobertes. En relació amb el tema, es fa menció del fet que quan hi ha hagut alguna agressió als professionals o persones properes, sigui verbal o física, hagi de ser la persona agredida, la que posi la denúncia i s'hagi d'enfrontar a la por que això li pugui causar. No se senten recolzats i molts cops, opten per agafar la baixa. Aquest tema es demana que es tingui en compte per poder-ho debatre.

Resposta-Com a Agència s'ha elaborat, juntament amb diferents professionals un protocol de violències, perquè hi ha situacions que no s'han de tolerar. S'intenta respondre en funció del marge existent, tenint en compte el gran ventall d'àmbits que depenen de l'Agència.

-Reconduint la sessió, es demana si s'ha analitzat la utilització de la via telemàtica en diferents franges d'edat, ja que la gent jove està més acostumada a fer servir aquestes xarxes per comunicar-se, i potser han tingut més resposta d'aquest sector de població.

Resposta-No s'ha analitzat, a l'Agència no tenen prou recursos per analitzar tota la informació a la qual tenen accés. Hi ha el Servei d'Orientació sobre Drogues, que a l'inici de la pandèmia, es van plantejar un ordre de prioritats. Es va decidir que les primeres visites que venien per multa no es farien, ja que es treballa molt el vincle, i es cuida molt aquesta primera entrada. Quan es va veure que el confinament s'allargava, es va preparar tot perquè l'atenció fos telemàtica, però es va percebre que la majoria de persones manifestaven que preferien esperar a venir presencialment.

-S'hauria de poder consensuar amb l'usuari quin és el tipus d'atenció més adequada, i no forçar-lo a utilitzar un mitjà amb el qual no està familiaritzat, o que no li agrada. En el cas dels joves, cal tenir en compte el problema de la confidencialitat a l'hora de fer les sessions des de casa, amb la manca d'intimitat que pot suposar, per el que preferien la presencialitat. Cal negociar, acordar amb cada persona quin tipus d'atenció vol rebre.

-La capacitat dels serveis a tots els nivells ha estat bona, ja que la majoria dels serveis destinats a persones drogodependents, van fer atenció presencial amb plena pandèmia, però l'administració ha de revisar l'impacte que ha tingut el tele treball en els diferents àmbits d'atenció a la ciutadania. L'atenció telemàtica no ho pot suplir tot, ni pot repercutir en una pitjor atenció a la ciutadania.

Segurament hi haurà nous plantejaments a l'hora de treballar, sobretot als CAS, pel que fa a la temporalitat de les sessions amb els grups, i fer també trobades virtuals, però la presencialitat és imprescindible.